

S E M I N Á Ř

UDRŽITELNÝ ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU VE VZTAHU K ŘEŠENÍ REGIONÁLNÍCH DISPARIT

Vysoká škola hotelová v Praze 8, spol. s r. o.

Brno, 15. 1. 2009

Zpracováno v rámci řešení projektu výzkumu a vývoje v programu
WD – Výzkum pro řešení regionálních disparit MMR ČR

WD-37-07-2

**Výzkum domácího a příjezdového zahraničního cestovního ruchu
ve vztahu k zmírnění společensko-ekonomických disparit**

Projekt je financován ze státního rozpočtu České republiky
z kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj České republiky.

Obsah

Předmluva	4
Úvodní slovo	5
K problematice udržitelného rozvoje cestovního ruchu ve vztahu k řešení společensko-ekonomických regionálních disparit cestovním ruchem	6
1. Úvodem	6
2. Vymezení pojmu udržitelný rozvoj ve vztahu k cestovním ruchem	8
2.1 Výběr tezí uvedených v publikaci v rámci vzdělávacího projektu k udržitelnému rozvoji ve vazbě na cestovní ruch	9
3. Projekt WD-37-07-2 „Výzkum domácího a příjezdového zahraničního cestovního ruchu ve vztahu k zmírnění společensko-ekonomických disparit“ – základní vazby ve vztahu k problematice udržitelného rozvoje cestovního ruchu	11
4. Závěrem	14
Cestovní ruch a dimenze udržitelného rozvoje	15
Přílohy	
10. výročí VŠH	22
Výzkumné centrum VŠH	23
Založení Katedry cestovního ruchu VŠH	25
Použitá literatura	26

Předmluva

Vážení návštěvníci,

*dovolte mi, abych vás pozval k návštěvě 19. mezinárodního veletrhu průmyslu cestovního ruchu **GO** a 18. mezinárodního veletrhu turistických možností v regionech **REGIONTOUR**. Veletrhy **GO** a **REGIONTOUR** jsou nejvýznamnějšími veletrhy cestovního ruchu ve střední Evropě s akcentem na regiony. Správnost jejich koncepce dokazuje, že se konají již devatenáctým rokem.*

*Co zajímavého letošní veletrhy cestování nabízejí? Samozřejmě je zde pestrá paleta turistických cílů v České republice, v okolních zemích i na mnoha vzdálenějších místech. Veletrhu **REGIONTOUR** se opětovně účastní všechny tuzemské kraje a významné turistické regiony, rozšířila se nabídka ze Slovenska, Rakouska i dalších zemí. Na veletrh **GO** chystají aktuální nabídky všechny významné tuzemské cestovní kanceláře a agentury. Tradiční účast zahraničních centrál cestovního ruchu ze zemí jako Egypt, Chorvatsko nebo Rakousko letos posílí Kypr.*

*Ke zvýrazněným tématům letošního ročníku patří kulturní, kongresový a golfový turismus. Zmíněné obory patří k nejlukrativnějším segmentům cestovního ruchu a Česká republika má k jejich rozvoji výborné podmínky. Golfovému a kongresovému turismu patří pavilon **G1**, kde zároveň proběhne odborný doprovodný program a tradiční workshop se zahraničními touroperátory **MEETING POINT**.*

Jsem rád, že v dohodě s Vysokou školou hotelovou v Praze jsme mohli do doprovodného programu letos již podruhé zařadit problematiku výzkumu v cestovním ruchu a postupně tak budovat novou tradici i v tomto směru.

Veletrhy cestovního ruchu svou komplexností a atraktivním doprovodným programem oslovují všechny zájemce o cestování od profesionálů až po jednotlivé cestovatele. Zprostředkovávají užitečné informace, kontakty a v neposlední řadě i obchodní úspěch.

Přeji Vám příjemný a inspirativní pobyt na brněnském výstavišti.

*Ing. Miloň Mlčák
ředitel projektů **GO** a **REGIONTOUR**, Veletrhy Brno, a. s.*

Brno, leden 2009

Úvodní slovo

Vážení čtenáři,

Vysoká škola hotelová v Praze, jedna ze tří prvních soukromých vysokých škol v České republice, která slaví v letošním roce desáté výročí od svého založení, a na které v současném akademickém roce studuje již přes 2.300 studentů, pořádá i v letošním roce ve spolupráci se společností Veletrhy Brno, a. s. při příležitosti 19. ročníku mezinárodního veletrhu průmyslu cestovního ruchu GO a 18. ročníku mezinárodního veletrhu turistických možností v regionech REGIONTOUR již druhý specializovaný seminář k vědě a výzkumu v cestovním ruchu a plní tak slib, že je postupně budována nová tradice zařazení tohoto specializovaného tématu do doprovodných programů významných mezinárodních veletrhů cestovního ruchu v Brně.

Již první ročník v loňském roce potvrdil zájem nejen odborné veřejnosti, ale také návštěvníků o problematiku výzkumu v oblasti cestovního ruchu. Navazujeme proto na dosažené čtyřleté výsledky řešitelského týmu Výzkumného centra Vysoké školy hotelové v Praze, který řeší v rámci programů výzkumu a vývoje vyhlášených Ministerstvem pro místní rozvoj ČR již druhý výzkumný projekt, a to problematiku možností zmírňování společensko-ekonomických disparit v regionech rozvojem domácího a příjezdového zahraničního cestovního ruchu. Nově pak řešíme vazby rozvoje cestovního ruchu k jeho udržitelnému rozvoji. V loňském roce jsme organizačně vyčlenili problematiku cestovního ruchu z katedry hotelnictví a zřídili jsme samostatnou katedru cestovního ruchu. Výsledky naší výzkumné práce jsme zveřejnili již ve třech zvláštních číslech námi vydávaného recenzovaného časopisu pro vědu a informace Czech Hospitality and Tourism Papers – Hotelnictví, lázeňství, turismus.

Věřím, že tato tiskovina, kterou vydáváme při příležitosti konání semináře k problematice udržitelnosti rozvoje cestovního ruchu ve vztahu k řešení regionálních disparit, bude pro jeho účastníky zajímavým podkladem.

*doc. Ing. Miroslav Čertík, CSc.
jednatel Vysoké školy hotelové v Praze 8, spol. s r. o.*

Ing. Antonín Franke, CSc.

K problematice udržitelného rozvoje cestovního ruchu ve vztahu k řešení společensko-ekonomických regionálních disparit cestovním ruchem

Základní teze k úvodnímu vystoupení na semináři při příležitosti konání veletrhů cestovního ruchu GO a REGIONTOUR dne 15. 1. 2009 v Brně

1. Úvodem

Vysoká škola hotelová v Praze 8, spol. s r.o. uspěla ve dvou veřejných soutěžích vyhlášených Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky. V letech 2005 – 2006 řešitelský tým zpracoval a obhájil kompletní závěrečnou zprávu projektu „*Návrh systematického výzkumu cestovního ruchu v České republice se zvláštním zřetelem na kraje*“¹. Mimo jiné byla v této práci navržena metodika formou vzorového postupu pro zpracování *portfoliového modelu destinace cestovního ruchu a vzorového postupu výzkumu cestovního ruchu v chráněných oblastech formou případové studie*, mající rovněž vazbu na současně zkoumanou problematiku. V závěrečích a doporučeních byl zdůrazněn základní postulát, ze kterého je třeba při výzkumu v cestovním ruchu vycházet – jeho *multidisciplinární charakter*, který vyplývá ze skutečnosti, že cestovní ruch zasahuje do řady odvětví a úseků národního hospodářství. To současně ovlivňuje nutnost a prospěšnost určité *koordinace* všech podílejících se subjektů jak v systematickém makroekonomickém výzkumu cestovního ruchu s jeho institucionálním zabezpečením, tak výzkumu probíhajícího na dalších stupních. Záměrem našeho výzkumu je soustředit se na *projekty mající praktický význam* při řešení otázek rozvoje cestovního ruchu v regionech, mikroregionech a významných místech a zvláštní pozornost věnovat neopominutelné úloze *privátního sektoru* ve službách cestovního ruchu a současnému stavu, kdy v něm převažují střední podniky. Využívat přitom cíleně i *poznatky z výzkumu problematiky cestovního ruchu v zahraničí*. Velmi podstatné je *prohlubování informovanosti a koordinovanosti při výzkumu cestovního ruchu*, aby docházelo k synergickému efektu a k potlačování „zkoumání již objeveného“.

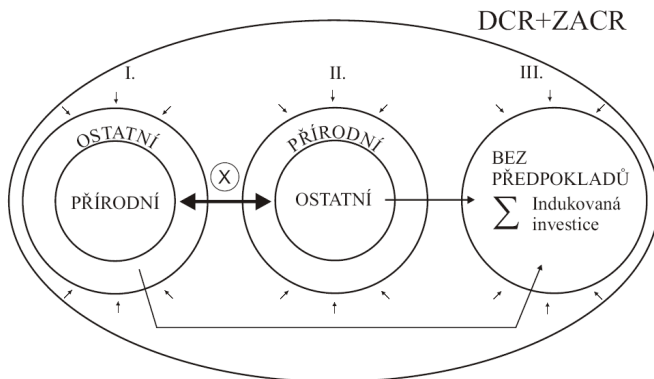
Řešitelský tým Vysoké školy hotelové v Praze 8, spol. s r. o. pracuje v současné době již druhým rokem na projektu získaném ve veřejné soutěži, vyhlášené

¹ FRANKE, A. a kol.: Návrh systematického výzkumu cestovního ruchu v České republice se zvláštním zřetelem na kraje (WA-037-05-Z06). In: Czech Hospitality and Tourism Papers, VŠH, Praha 2007 (zvl. č. 1), 144 str., ISSN 1801-1535

Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky „*Výzkum domácího a příjezdového zahraničního cestovního ruchu ve vztahu k zmírnění společensko-ekonomických disparit*“².

V roce 2007 v souladu s plánem aktivit výzkumného projektu WD-37-07-2 byl proto definován metodicky ujednocený pojem „*oblast vhodná k řešení společensko-ekonomických disparit i rozvojem domácího a příjezdového zahraničního cestovního ruchu*“. Následně byly výtýpovány konkrétní oblasti, ve kterých byly v roce 2008 zahájeny práce na zpracování pilotních projektů. Při výběru regionů se vycházelo ze základních dokumentů MMR ČR – Strategie regionálního rozvoje České republiky (květen 2006) a Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013. Jsou to oblasti s převažujícími kulturně-historickými předpoklady (Kláštorecko, Českokrumlovsko) a oblasti s převažujícími přírodními předpoklady (Mikulovsko, Králicko, mikroregion Lipno), ve kterých lze zmírňovat i prostřednictvím rozvoje příjezdového a domácího cestovního ruchu společensko-ekonomické disparity.

Obr. č. 1 – Základní druhy oblastí pro řešení společensko-ekonomických disparit

Zdroj: FRANKE, A. – vlastní schéma

Oblast I. disponuje převažujícími přírodními předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu doplněnými ostatními předpoklady. Taková oblast má předpoklady pro rozvinutou, dlouhodobější – z hlediska počtu dnů – návštěvnost jak v domácím, tak příjezdovém zahraničním cestovním ruchu podle kvality a konkurenceschopnosti těchto předpokladů na domácím, resp. zahraničním trhu cestovního ruchu.

² FRANKE, A. a kol.: Výzkum domácího a příjezdového zahraničního cestovního ruchu ve vztahu k zmírnění společensko-ekonomických disparit (WD-37-07-2). In: Czech Hospitality and Tourism Papers, VŠH, Praha 2008 (zvl. č. 2 – 169 str., zvl. č. 3 – 162 str.), ISSN 1801-1535

Oblast II. je v opačném gardu k oblasti I. Nedisponuje sice přírodními předpoklady, ale kvalitními ostatními předpoklady, kterými se stává na trhu cestovního ruchu zajímavou a tak konkurenceschopnou. Tyto předpoklady však mohou pouze v omezené míře vyvolávat dlouhodobější pobyt a to především návštěvníků specializovaných na určitý druh cestovního ruchu.

Oblast III. je bez obou druhů předpokladů, ale lze v ní vybudovat některé ostatní předpoklady. Podle jejich kvality a komplexnosti služeb tak mohou stimulovat poptávku návštěvníků jak v domácím, tak i zahraničním cestovním ruchu (např. formou cílené a propagací podporované diverzifikace z oblastí I., zřejmě však s kratší dobou návštěvnosti).

Vysoká škola hotelová v Praze uskutečnila z podnětu Ministerstva pro místní rozvoj České republiky dne 29. 5. 2008 specializovaný *Kulatý stůl k problematice inovací v odvětví cestovního ruchu*³. V hlavním referátu byl analyzován současný stav této problematiky ve vztahu k odvětví cestovního ruchu v České republice s využitím poznatků a závěrů z 55. Kongresu Aiest (Mezinárodní sdružení vědeckých expertů cestovního ruchu), který se konal v roce 2005 v USA. Hlavním mottem tohoto kongresu byla teze pro vědu i praxi v odvětví cestovního ruchu, že *„inovaci nelze pokládat pouze jako kreativní sílu na trhu, se kterou je třeba uvažovat, ale také jako dostupný podnikatelský zdroj, přičemž je třeba mít stále na zřeteli i prostorovou dimenzi destinace“*. Šok, který nastal vytvořením nových podmínek v důsledku globalizace, vedl až k otázce přežití jak pro soukromé společnosti podnikající v tomto odvětví, tak pro destinace v tradičních zemích cestovního ruchu. Proto byly koncipovány inovační přístupy z pohledu trhu, zdrojů a místa, společenské inovace jako kolébka moderního cestovního ruchu a náměty na popularizaci cestovního ruchu pomocí inovací. Tyto trendy jsou porovnány ve vztahu k odvětví cestovního ruchu v České republice.

2. Vymezení pojmu udržitelný rozvoj ve vztahu k cestovnímu ruchu

V publikaci vydané v rámci vzdělávacích projektů v cestovním ruchu⁴ (OP Rozvoj lidských zdrojů s podporou Evropského sociálního fondu) Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky se uvádí následující vymezení pojmu udržitelného rozvoje ve vztahu k cestovnímu ruchu:

³ FRANKE, A.: K problematice inovací v odvětví cestovního ruchu ve vztahu k odvětví cestovního ruchu v České republice s využitím poznatků a závěrů z kongresu Aiest. VŠH, Praha 2008, 32 str.

⁴ KOLEKTIV KONSORCIA SPROR PLUS: Cestovní ruch a udržitelný rozvoj. MMR ČR, Praha 2007, 140 str.

Udržitelný rozvoj cestovního ruchu – uspokojuje potřeby současných turistů (pozn. lépe účastníků cestovního ruchu) a hostitelských regionů s ohledem na ochranu a zhodnocení zdrojů pro budoucnost.

Toto platí pokud jde o vedení a řízení všech zdrojů v takovém duchu, že ekonomické, sociální a estetické potřeby mohou být uspokojeny za předpokladu uchování kulturní integrity, základních ekologických procesů, biologické diverzity a systému příležitostí pro budoucnost.

Vymezení dlouhodobě („trvale“) udržitelného rozvoje cestovního ruchu vycházejí z požadavku nenarušovat působením cestovního ruchu životní prostředí destinace (tedy „cestovní ruch, který dlouhodobě nenarušuje přírodní, kulturní a sociální prostředí destinace“) a liší se mírou, komplexností a způsobem zahrnutí jednotlivých aspektů destinace do definice/vymezení.

U některých definic (např. ekonomicko-environmentální UNWTO) je významným východiskem vymezení dlouhodobě udržitelného cestovního ruchu, konkurenční schopnost na trhu cestovního ruchu:

- **environmentální vymezení EU** – koncepce rozvoje a plánování cestovního ruchu, jehož cílem je ochrana a zachování životního prostředí ve všech jeho aspektech a respektování životního stylu místních obyvatel;
- **holistická definice** – cestovní ruch, kdy aktivity a služby poskytované návštěvníkům a vlastní aktivity návštěvníků ovlivňují životní prostředí, místní komunitu a biosféru jako celek pouze v takové míře a kvalitě, která neobnovitelně negativně nemění globální ani lokální životní prostředí, místní komunitu a biosféru jako celek a neomezuje tak možnost využití cestovním ruchem a další antropogenní využití destinace v budoucnosti, stejně jako funkce biosféry;
- **ekonomicko-environmentální vymezení UNWTO** – schopnost destinace udržet potenciál konkurence v soutěži s novými, historicky méně využívanými destinacemi; přitáhnout první i opakované návštěvy; podržet si kulturní jedinečnost; být v rovnováze s životním prostředím.

2.1 Výběr tezí uvedených v publikaci v rámci vzdělávacího projektu k udržitelnému rozvoji ve vazbě na cestovní ruch

Z tezí uvedených v publikaci lze v přímém vztahu k cestovnímu ruchu zdůraznit:

- mezi 18 znaky udržitelného společenství se uvádí: „jsou dostupné příležitosti k aktivnímu využívání volného času“. (str. 29)
- v kapitole „Strategie udržitelného rozvoje ČR“ se mimo jiné uvádí teze, která ve vztahu k cestovnímu ruchu zejména v posledním období nabývá značného významu, a to „přijímat opatření při zajišťování vnější a vnitřní bezpečnosti, která by odrážela požadavky ochrany před mezinárodními

konflikty a měnící se formy kriminality, včetně mezinárodního zločinu a zejména terorismu“. (str. 40)

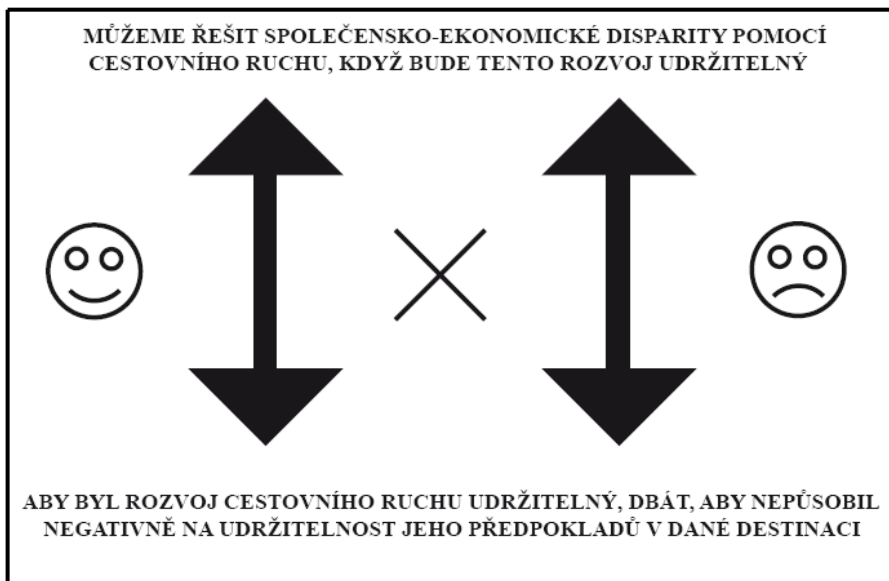
- významné pro analyzování problematiky udržitelného rozvoje v České republice jsou *vazby cestovního ruchu na základní tři pilíře, tj. ekonomický, environmentální a sociální.* (str. 42 – 58):

<p>v obsáhlém výčtu příležitostí udržitelného rozvoje ekonomiky ČR a jejích nejvýznamnějších sektorů se v publikaci jmenovitě uvádí</p>	<p>„<i>rozvoj sektoru služeb v žádoucích oborech – turistika</i> (pozn. lépe cestovní ruch), <i>kultura, informatika, podpořený investičními pobídkami“</i> a dále teze „<i>podpora rozvoje turistické infrastruktury</i> (pozn. lépe infrastruktury cestovního ruchu), <i>rozvoj agroturismu“</i> (str. 45)</p>
<p>za hlavní nerovnovážné prvky vzájemného vztahu mezi ekonomickým pilířem a ostatními pilíři, které je nutné utlumovat, se přitom na prvním místě uvádí</p>	<p>„<i>konflikt zájmů mezi ochranou životního prostředí (zejména ochrana přírody a krajiny) a ekonomickým rozvojem“</i> (zejména budování dopravní infrastruktury a výstavba užitkových budov) (str. 47)</p>
<p>mezi velkým výčtem slabých stránek stavu životního prostředí v ČR se uvádí i</p>	<p>„<i>vysoký podíl obyvatel, který je vystaven nadměrnému hluku“</i>. (str. 49). To je však stále častěji v posledních letech uváděno jako negativní jev i ze strany zahraničních účastníků příjezdového cestovního ruchu</p>
<p>v trendech uvedených v publikaci za riziko pro udržitelný rozvoj v oblasti životního prostředí se jmenovitě uvádí</p>	<p>„<i>riziko poškozování přírodních hodnot nadměrným turistickým (pozn. lépe cestovním) ruchem“</i> (str. 50)</p>
<p>mezi hlavní nerovnovážné prvky vztahu mezi environmentálním pilířem a ostatními pilíři, které je nutno utlumovat, je podle názoru autora správně uvedena i</p>	<p>„<i>absence partnerství a dialogu“</i> (str. 53)</p>
<p>ve vztahu k námi zkoumané problematice řešení regionálních disparit je cenný i další závěr v části nejvýznamnějších příležitostí pro udržitelný rozvoj ČR</p>	<p><i>v sociální oblasti, a to „konceptní snižování regionálních disparit“</i> (str. 56)</p>
<p>v části uvádějící slabé stránky v oblasti výzkumu a vývoje vzdělávání z hlediska udržitelnosti je vyzvednuta mimo jiné i problematika</p>	<p>„<i>nedostatečné provázanosti výzkumu a vývoje s inovační politikou“</i> (str. 58)</p>

Zdroj: zpracováno podle Cestovní ruch a udržitelný rozvoj

3. Projekt WD-37-07-2 „Výzkum domácího a příjezdového zahraničního cestovního ruchu ve vztahu k zmírnění společensko-ekonomických disparit“ – základní vazby ve vztahu k problematice udržitelného rozvoje cestovního ruchu

Obr. č. 2 – Výchozí schéma

Zdroj: FRANKE, A. – vlastní schéma

Základním přístupem pro další řešení dílčího úkolu členů řešitelského týmu ve vybraných oblastech v rámci výzkumného projektu WD-37-07-2 v roce 2009 je **navrhnout konkrétní opatření ke zlepšení kapacit a služeb cestovního ruchu formou vzorových pilotních projektů ve vybraných vhodných oblastech včetně kvantifikace ekonomického efektu při respektování:**

- 1) zvláštností uvedených základních druhů oblastí cestovního ruchu,
- 2) ochrany přírodních a ostatních předpokladů a citlivého rozšiřování indukovaných investic,
- 3) pozitivního rozvoje společensko-ekonomických vztahů mezi domácím obyvatelstvem, rezidenty a domácími a zahraničními účastníky cestovního ruchu,

4) konkrétních možností realizace navržených opatření v praxi (**studie proveditelnosti**),

5) **za atributy udržitelného rozvoje cestovního ruchu pokládat zejména:**

- takový rozvoj, který zachovává současným i budoucím generacím možnost uspokojovat základní životní potřeby a zároveň nesnižuje rozmanitost přírody a ochranu kulturních památek,
- současné uspokojení ekonomických, sociálních a zážitkových potřeb návštěvníků i rezidentů,
- zachování kulturní integrity (místních komunit), v tom dosažení vyváženého vztahu mezi rezidenty a návštěvníky,
- rozvoj místních produktů cestovního ruchu jako nástroj konkurenceschopnosti při respektu k tradicím a ochraně životního prostředí,

6) **využít náměty z Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013, zejména:**

- tvorba produktů využívajících kulturní dědictví regionů – řemesla apod.,
- tvorba produktů šetrných forem cestovního ruchu – agroturismus, venkovský cestovní ruch a tedy i ochrany přírody,
- tvorba produktů zaměřených na místní typický druh cestovního ruchu,
- tvorba zážitkových programů pro návštěvníky – naučné stezky apod., pěší turistika, cykloturistika, hipoturistika, zimní lyžařská turistika a golf při respektování podmínek a cílů ochrany krajiny a přírody,
- tvorba a údržba kvalitních naučných stezek v oblastech NP a CHKO s přihlédnutím k rekreační a naučné funkci především pro žáky a studenty z ČR i zahraničí,
- tvorba exteriérových geologických expozic pod širým nebem.

7) **navázat na dílčí cíle Strategie udržitelného rozvoje v ČR zaměřené na vybrané problémové okruhy** včetně vytváření podmínek pro hospodářský růst v oblastech a regionech, a to:

- *vytváření podmínky pro zmírnění až odstranění regionálních ekonomických disparit,*
- *využití možnosti podpory přeshraniční spolupráce regionů a realizace místní agendy 21. (str. 67)*

Tato problematika je plně zakomponována v prováděném výzkumu v rámci projektu WD-37-07-2, a to i výběrem zkoumaných oblastí, tj. Kláštersko, Českokrumlovsko, mikroregion Lipno, Mikulovsko a Králicko. V této souvislosti byly posouzeny výstupy za rok 2008 i k této problematice na *Kolokviu na Vysoké škole hotelové v Praze dne 13. 11. 2008*, které byly zveřejněny ve zvláštním čísle 3 časopisu VŠH pro vědu a informace Czech Hospitality and Tourism Papers – 12

Hotelnictví, lázeňství, turismus. Tento výzkum, včetně vazby na přeshraniční spolupráci, pokračuje i v roce 2009.

8) **při řešení vybraných problémů udržitelnosti cestovního ruchu sledovat vývoj expanze cestovního ruchu a jeho vliv na přírodní prostředí**, *koncept únosné kapacity a obtížnost určit, jaká míra tohoto vlivu je ještě přijatelná a jaká nikoli; přitom soustavně monitorování vlivů cestovního ruchu v regionech a místech je zatím v počátcích* (str. 89). *Přihlížet ke skutečnosti, že je prakticky nemožné vytvořit jednoduchý, dlouhodobější platný návod – udržitelnost cestovního ruchu je nutné chápat jako proces (i s dílčími omyly), otevřený stále novým řešením a založený výrazně multioborově* (str. 91) *a vycházet z charakteristiky a specifčnosti marketingu udržitelného rozvoje cestovního ruchu* (str. 92).

V roce 2008 v rámci výzkumného projektu WD-37-07-2 proběhla šetření formou efektivního modelu výzkumu s důrazem na sekundární výzkum na Klášterecku, Českokrumlovsku, Lipensku a Mikulovsku ve vazbě na *ekonomicko-společenské postavení oblasti, potenciál území pro cestovní ruch, hodnocení infrastruktury a vybavenosti formou anket s návštěvníky, segmentace trhu včetně marketingu a trendů rozvoje*. Na příkladu vodní nádrže Lipno a jejího využití z hlediska cestovního ruchu byl zpracován a ověřen *specifický model analýzy sezónnosti*.

Lze uvést zajímavé příklady k přístupům k marketingu a trendům rozvoje z oblasti Klášterecko, kde v souladu s aktivní spoluprací řešitelů výzkumného projektu WD-37-07-2 došlo k zpracování Integrovaného projektu rozvoje cestovního ruchu regionu měst Kadaň a Kláštec nad Ohří, probíhá nová webová prezentace města věnovaná pouze cestovnímu ruchu (www.goklasterec.cz), obsah Kláštereckých novin pravidelně informuje i o novinkách v oblasti cestovního ruchu a lázeňství, probíhá aktivní marketingová komunikace dvou turistických informačních center – v centru města a na okraji Lázní Evženie a lze uvést další pozitivní příklady. Průkopnickým počinem datovaným jarem 2008 bylo zprovoznění zcela nového projektu 3K karty (3K = Krušné hory, Kláštec nad Ohří, Kadaň), poskytujícího mimo jiné systém slev návštěvníkům ve službách cestovního ruchu, přičemž podoba karty přihlíží k provedenému průzkumu segmentace návštěvnosti. Mezi klíčové trendy rozvoje byly vymezeny: spolupráce v rámci širšího regionu, budování infrastruktury cestovního ruchu, postoj podnikatelů k rozvoji služeb cestovního ruchu a postoj rezidentů k lázeňství a cestovnímu ruchu. Podrobněji je možné se s dosaženými výsledky seznámit již v odkazu uvedeném ve zvláštním čísle 3 Czech Hospitality and Tourism Papers – Hotelnictví, lázeňství, turismus. Obdobné pozitivní přístupy v marketingu, se kterými se lze podrobně seznámit v tomto uvedeném čísle, jsou i ve zkoumané oblasti Českokrumlovsko. Úspěchu v rozvoji cestovního ruchu v tomto regionu (návštěvnost Českého Krumlova ze zahraničí byla v roce 2007 na 2. místě hned za Prahou) bylo kromě jiného

dosaženo právě uplatňováním marketingu jako filosofie a souboru praktických postupů a nástrojů v podnikání.

9) specifickou kapitolou ve zmiňované publikaci „Cestovní ruch a udržitelný rozvoj“ je **Agenda 21** (dokument OSN, který rozpracovává principy udržitelného rozvoje v globálním měřítku do jednotlivých problémových oblastí) včetně její podpory iniciativou místních úřadů MA 21. Konkrétně se uvádí např. **problematika udržitelného rozvoje horských oblastí a rozvoje zemědělství a venkova**. Hledisko nutné péče o křehké ekosystémy, mezi které je zařazen i udržitelný rozvoj horských oblastí a hledisko podpory udržitelného rozvoje zemědělství a venkova, jsou demonstrovány na základě mezinárodních, celosvětových dokumentů, např.: přibližně 10 % světové populace závisí na zdrojích nacházejících se v horských oblastech, v roce 2025 bude 83 % světového obyvatelstva žít v rozvojových zemích (str. 101, 102, 109, 120). Ve schématu k místní agendě (MA) se uvádí mezi možnostmi pozitivního ovlivnění **rekreace**. V závěru publikace jsou uvedeny aktivity Ministerstva životního prostředí České republiky podporující udržitelný rozvoj cestovního ruchu (str. 137 – 140) – projekt vytvoření sítě krajských center šetrné turistiky, projekt přípravy systému certifikace ekologicky šetrných služeb a projekt Geoparku UNESCO v ČR.

4. Závěrem

Řešení problematiky zmírňování společensko-ekonomických disparit v dané vhodné oblasti s pomocí rozvoje domácího a příjezdového cestovního ruchu úzce navazuje na problematiku prostředí a předpoklady, ve kterých probíhá, volbu rozsahu využitelné kapacity území včetně její únosnosti. Ve všech vybraných oblastech, ve kterých byl prováděn výzkum, se potvrzuje oboustranná prospěšnost koordinovaných společensko-ekonomických a environmentálních postupů tak, jak je znázorněno na výchozím schématu, přičemž návody na postup musí vycházet ze specifík znázorněných ve třech typech oblastí vhodných pro řešení společensko-ekonomických disparit podporou rozvoje domácího a příjezdového zahraničního cestovního ruchu.

Nutnost a prospěšnost vzájemné koordinace a podpory aktivit Ministerstva pro místní rozvoj ČR (výzkumný projekt WD-37-07-2 – Výzkum domácího a příjezdového zahraničního cestovního ruchu ve vztahu k zmírnění společensko-ekonomických disparit) a Ministerstva životního prostředí ČR (projekt Centra šetrné turistiky, který obsahuje vytvoření sítě krajských center šetrné turistiky, projekt ekocertifikace cestovního ruchu, který spočívá v přípravě systému certifikace ekologicky šetrných služeb, projekt Geoparku UNESCO v ČR, Agenda 21 a MA 21).

Cestovní ruch a dimenze udržitelného rozvoje

Kritici současné konzumní společnosti tvrdí, že tržní systém za pomoci marketingových manipulací podporuje spotřebu pro spotřebu. „Většina spotřeby podle jejich názoru souvisí s uměle vytvořenými tužbami lidí spíše než s jejich základními potřebami.“⁵ Neustále se zvyšující objemy výroby vyčerpávají přírodní zdroje a znečišťují životní prostředí. Takovýto vývoj není dlouhodobě možný, protože dříve či později dojde k překročení meze (nastane katastrofa), ať už vyčerpáním některého zdroje, nebo nadměrným znečištěním.

Podle environmentalistického stanoviska lidské aktivity nebezpečně narušují přírodní ekosystémy a tím vyvolávají nechtěné (nepředvídatelné) procesy, které svými důsledky překonají lidský důmysl. Za řešení těchto problémů není považováno zastavení ekonomického růstu, ale „...jeho usměrnění tak, aby základna přírodních zdrojů nebyla ničena a potřeby současné generace nebyly naplňovány na úkor generací příštích.“⁶ Takovýto vývoj lidské společnosti byl označen za „udržitelný“, resp. za „trvale udržitelný“ rozvoj.

Optimistické názory prezentují zastánci metodologického individualizmu, kteří věří, že vyčerpání přírodních zdrojů nehrozí, protože možnosti lidského poznání a jeho využití ve výrobě jsou v zásadě neomezené. Ekonomický růst a neustálé zvyšování životní úrovně nemá podle jejich názoru hranice, protože lidský důmysl dokáže vyřešit všechny environmentální problémy.

Stoupenci „rohu hojnosti“ považují techniku a technologie, ekonomický růst a tržní síly za zachránce, a ne za viníky současného stavu světa. Tržní mechanismy podle jejich názoru spíše zabraňují plýtvání, než by ho způsobovaly. Jednotlivci (zejména podnikatelé) vycházejí z porovnání mezních veličin a hledají situace, v nichž mezní výnosy převyšují mezní náklady. Účastníci tržních transakcí přitom rozhodují na základě cen, které odpovídají vzácnosti ekonomických statků, resp. přírodních zdrojů. Cenový systém tak vytváří v rámci trhu mechanismus negativní zpětné vazby, který přispívá k ochraně zdrojů. Stejně jako v přírodě určitý stimul, v tomto případě cenový, vyvolá patřičnou odezvu. Vysoké ceny vedou spotřebitele k omezení spotřeby vzácných materiálů a výrobce motivují k hledání zdrojů, které by použili jako substituty vzácných materiálů, či k jejich recyklaci. Rozhodování na základě cenových signálů přibližuje ekonomický systém k rovnovážnému stavu.

⁵ ČAMROVÁ, L.: (ed.), *Ekonomie a životní prostředí – nepřátelé, či spojenci?* Alfa Publishing a Liberální institut, Praha 2007, str. 19

⁶ MOLDAN, B.: *Ekologická dimenze udržitelného rozvoje.* Nakladatelství Karolinum, Praha 2006, str. 11

Je zřejmé, že v současné době o ochraně životního prostředí nikdo nepochybuje, problémem ale je, jak tohoto stavu dosáhnout. Fundamentální obavy ekologických aktivistů vyžadují normativní zásahy státu, který jediný je schopen napravit selhání svobodného trhu. Druhý extrém představuje idealistické chápání tržního mechanismu a striktní prosazování vlastnických práv, protože to jsou klíče k společnosti hojnosti a k přežití přírody. Praktické zkušenosti ovšem ukazují, že reálným řešením je nalezení rozumné kombinace tržních sil a státních zásahů. Naděje na nalezení řešení, které by všichni uspokojovalo, není v dnešní době větší než v době vzniku kapitalismu. „Historický souboj trh versus stát oslabil i kdysi všeobecné přesvědčení, že tržní hospodářství může zajistit celkovou rovnováhu.“⁷

Koncepce udržitelného rozvoje předpokládá, že „rozvoj“ představuje vývoj k lepšímu stavu. Dlouhodobé zabezpečení tohoto všeobecně přijatého cíle znamená, že nesmí dojít k zanedbání žádného ze tří hlavních rozměrů (pilířů) udržitelného rozvoje: ekonomického, sociálního a ekologického.⁸

Současná dynamika ekonomického, sociálního a ekologického vývoje nás nutí k novému promyšlení vztahu mezi přírodou a společností. „Sociální teorie devatenáctého století (a rovněž jejich modifikace ve století dvacátém) chápaly přírodu v podstatě jako něco daného, přikázaného, co si máme podrobit; a tím ovšem vždy jako něco stojícího proti nám a cizího, jako *ne-společnost*.“⁹ Na počátku třetího tisíciletí se „příroda“ stává dějinným produktem a je součástí podmínek reprodukce civilizačního světa. Znamená to, že „...skončilo stavění přírody a společnosti proti sobě ...příroda už nemůže být pochopena bez společnosti a společnost bez přírody.“¹⁰

Obrázek 3 ukazuje, že vztah mezi přírodou a společností, kterou „reprezentují“ dva regulační mechanismy (trh a stát), může dospět do stadia udržitelného rozvoje. Každá strana trojúhelníku je rozdělena na dvě části, což umožňuje specifikovat aktivity jednotlivých subsystémů. Stát kontroluje neziskovou sféru a reguluje využití neobnovitelných zdrojů, například fosilních paliv a ostatních nerostných zdrojů – železné rudy, zlata, kamene, písku apod. Tržní mechanismus umožňuje

⁷ MORAWSKI, W.: Ekonomická sociologie /problémy, teorie, empirie/. **SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ**, Praha 2005, str. 104

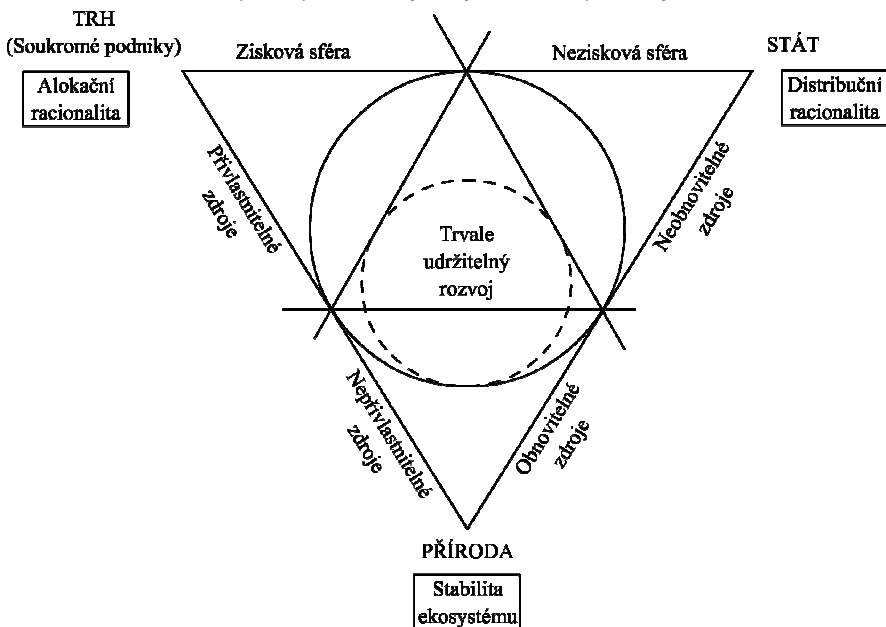
⁸ Ekonomický rozměr udržitelnosti počítá s tím, že při veškeré hospodářské aktivitě budou zachována všechna kapitálová aktiva, tzn. i přírodní zdroje, které jsou považovány za přírodní kapitál. Sociální rozměr se týká spravedlivého uspořádání společnosti, tzn. odstranění chudoby, zlepšování zdraví, zvyšování vzdělanosti, bezpečnosti, lidských práv apod. Ekologický rozměr vychází z toho, že celkový civilizační rozvoj probíhá v rámci přírodních podmínek a ty je třeba předat příštím generacím ve stejné kvalitě, v jaké jsou užívány lidstvem dnes.

⁹ BECK, U.: Riziková společnost /Na cestě k jiné moderně/. **SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ**, Praha 2004, str. 106 – 107

¹⁰ BECK, U.: Riziková společnost /Na cestě k jiné moderně/. **SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ**, Praha 2004, str. 106

soukromým podnikům využívat přivlastnitelné zdroje (lesy, nerostné suroviny, pozemky) za účelem dosažení zisku. Příroda jako ekosystém zajišťuje reprodukci nepřivlastnitelných zdrojů (kvalita ovzduší, voda) a obnovitelných zdrojů (lesy, zemědělská půda). Kružnice vepsaná do trojúhelníku zobrazuje participaci jednotlivých subsystémů na udržitelném rozvoji. Plocha kružnice ukazuje, jak velký zájem má společnost o udržitelný rozvoj. Přerušovaná kružnice symbolicky vyjadřuje stav, kdy lidé nahlízejí na přírodu jako na něco, co si mají podrobit, co mají využít a nemusí o to pečovat.

Obr. č. 3: Hlavní subsystémy, které zajišťují udržitelný rozvoj

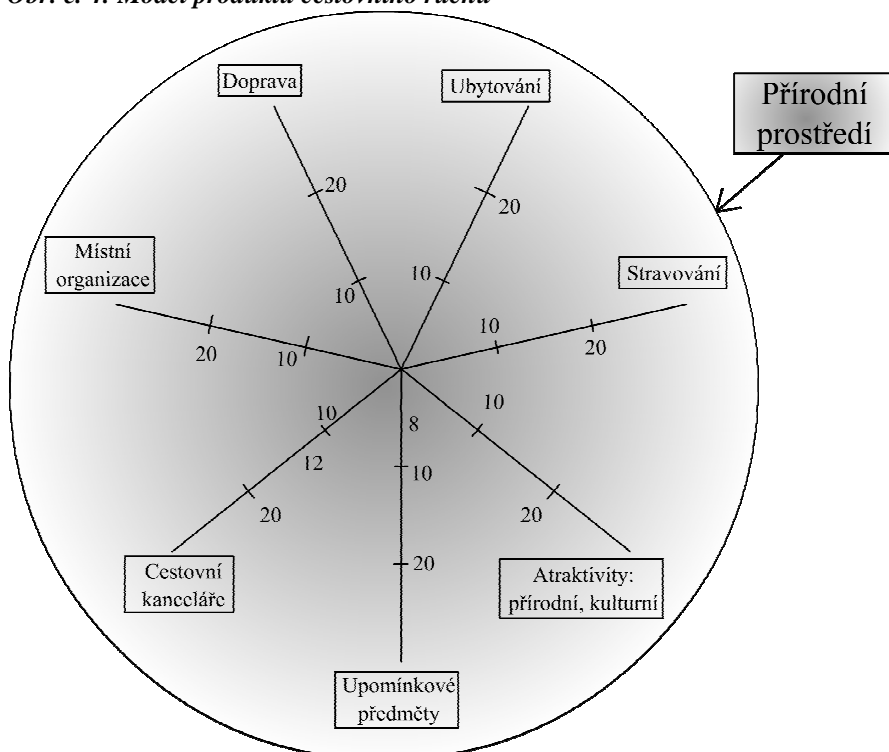
Zdroj: vlastní

Ničení a ohrožování přírody a životního prostředí přináší rizika, která mají silný politický náboj, protože jsou v sociálním ohledu spojena s bumerangovým efektem. Někdejší „přehlížené“ vedlejší účinky se časem stávají viditelnými a dopadají dříve či později i na ty, kdo je produkují nebo kdo z nich těží. Například, v odumírajících lesích mizí nejen různé živočišné a rostlinné druhy, ale zároveň se snižuje i ekonomická hodnota lesního a pozemkového majetku. Postupně tak dochází k znehodnocování a ekologickému „vyvlastňování“ vlastnických práv, právní kontinuita vlastnictví je přitom zachována.

Cestování a cestovní ruch jsou aktivity, které jsou významně fixovány na místo svého vzniku (region, destinaci cestovního ruchu). Nabídku služeb cestovního

ruchu v destinaci zajišťuje řada subjektů a jejich podíl na finálním produktu a tím i na uspokojení potřeb zákazníka je proměnlivý, věcně i v čase. Síťový diagram služeb, které ve svém souhrnu tvoří produkt cestovního ruchu, umožňuje identifikovat specifika tohoto produktu v konkrétní destinaci (Obrázek 4). Spotřeba služeb cestovního ruchu je vždy vázána na určitou lokalitu a tu je třeba chápat jako místo podnikání v cestovním ruchu. Turisté hodnotí produkt cestovního ruchu nejen podle toho, kdo a v jaké kvalitě jej poskytuje, ale i podle místa, kde je nabízen, podle navštívené destinace.

Obr. č. 4: Model produktu cestovního ruchu

Zdroj: vlastní

Přírodní podmínky významně ovlivňují volbu destinace a v řadě případů jsou i hlavním motivem návštěvy lokality (koupání v moři, vodní turistika, kvalita ovzduší, návštěvy hor a přírodních parků apod.). Cílem turistů je tak spotřeba místních veřejných statků, tzn. nepřivlastnitelných zdrojů, které jsou z části do značné míry neobnovitelné (např. podnebí). Cestovní ruch je citlivý na změny ekosystému, protože ty ovlivňují přísun srážek a teplotu v daném regionu, ale i jeho vzhled (kúrovcová kalamita na Šumavě).

Součástí produktu cestovního ruchu je také doprava, která má značný vliv na životní prostředí. V řadě zemí se nedaří skloubit rozvoj dopravních systémů s celkovými přepravními požadavky a s technickým stavem infrastruktury. Snižování kapacity hromadné dopravy podněcuje individuální automobilovou dopravu, která svými důsledky v řadě oblastí překračuje ekologické limity. Subjekty, které poskytují služby cestovního ruchu, musí k těmto skutečnostem přihlížet.¹¹

Je zřejmé, že příroda vytváří nejen rámec („pozadí“), na kterém jsou „vyráběny“ produkty cestovního ruchu, ale je i jejich součástí. Je tedy v zájmu rozvoje udržitelného cestovního ruchu pečovat o přírodu. Znamená to uspokojovat současné potřeby turistů tak, aby nebyla ohrožena příroda a „předat“ ji budoucím generacím alespoň v takovém stavu, v jakém ji užívá současná společnost.

Řada jednotlivců se dosud domnívá, že „...ochrana přírody je dobrovolná zájmová činnost, kterou je nejlepší provádět zadarmo ve volném čase, realita je jiná: ochrana přírody je činnost nesmírně složitá a nesmírně nákladná, založená na vědeckém podkladě a prováděná především ve spolupráci s těmi, kdo v krajině reálně hospodaří – tedy s těmi, které krajina živí.“¹² Udržitelný rozvoj cestovního ruchu by měl být založen na koordinaci a spolupráci veřejného, soukromého a neziskového sektoru a na respektu k místní komunitě (ohled na její potřeby a tradice). Regulace by měla vycházet z principu partnerství, obsahovat nejen normativní nařízení, ale i pozitivní usměrňování účastníků a realizaci kompenzačních opatření.

Při udržitelném rozvoji cestovního ruchu (Obrázek 5) by destinace měla vycházet z vize a strategie, kterou stanoví decizní sféra (nositel rozhodování) spolu s vlivovou sférou (různá sdružení, ale i hotelové řetězce). Přirozeným cílem všech aktivit je (minimálně) návratnost vloženého kapitálu (finanční perspektiva) a kvalitní životní prostředí (perspektiva přírody). Hybnou silou jsou návštěvníci destinace, kteří vyhledávají určitou formu přírodního prostředí. Zvýšení počtu návštěvníků a jejich loajalitu (věrnost) zajišťuje aktivní ochrana přírody. Spoluprací veřejného, soukromého a neziskového sektoru je vytvářen systém ochrany přírody, který turistům nabídne „hodnotovou výhodu“, kterou hledají. Zájem turistů o nepoškozenou přírodu je třeba chápat jako psychografické kritérium (vychází z jejich motivace a chování) a využívat je při segmentaci trhu.

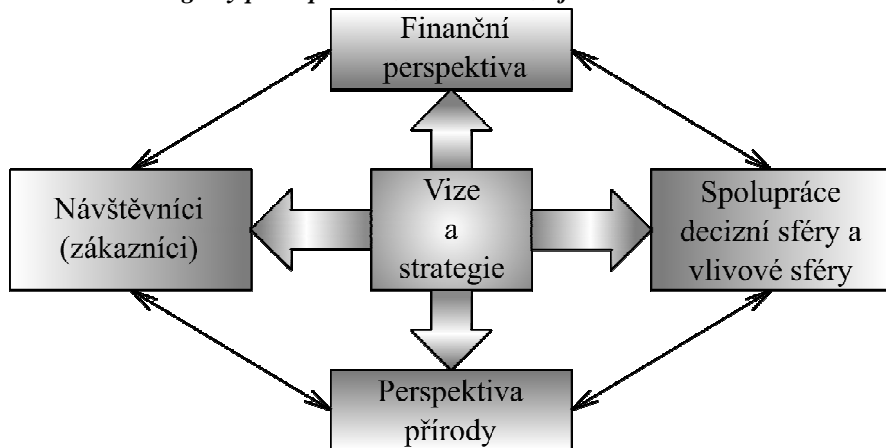
Řízení tohoto procesu se musí opírat nejen o finanční kritéria, ale i o nefinanční měřítko (např. emise oxidů síry, počet vysázených dřevin). Tyto informace musí

¹¹ Hledání efektivnější, udržitelnější a kvalitnější dopravy v rámci cestovního ruchu je obsaženo i v Bílé knize EU o politické koncepci evropské dopravy pro rok 2000.

¹² ROTH, P.: Natura 2000 – naděje nebo důvod k obavám? (In: Environmentální aspekty podnikání, 1/2001, str. 26)

být dostupné všem zúčastněným subjektům, obyvatelům daného regionu a návštěvníkům. Ekologické aspekty nesmí být chápány jako „vedlejší“ produkt ekonomického snažení podnikatelů, ale jako „zrcadlo“ jejich jednání a měřítko pro autokorekci.

Obr. č. 5: Strategický přístup k udržitelnému rozvoji cestovního ruchu

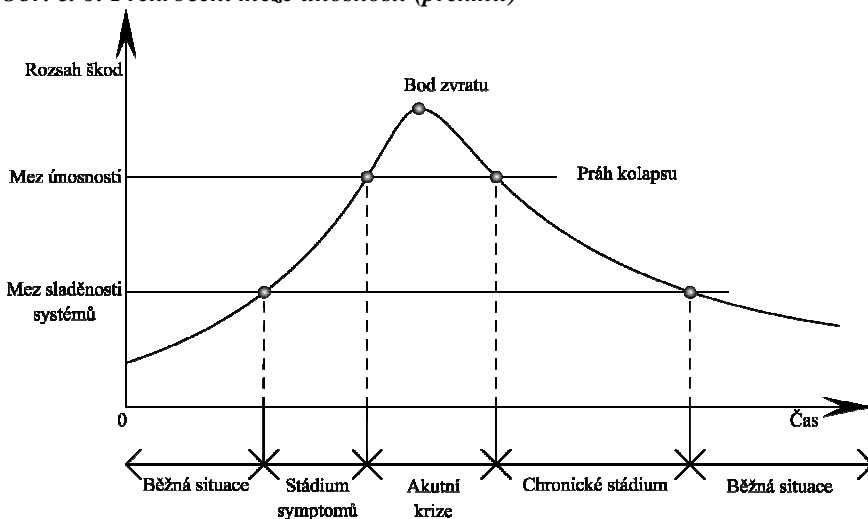

Zdroj: vlastní

Destinace, která úspěšně rozvíjí cestovní ruch a nereflektuje přitom signály o přetěžování dané lokality či přírodní atraktivity, narazí na „překmit“ a následný kolaps.¹³ Problém překmitu ilustruje Obrázek 6. Praktickým příkladem může být přemnožení sinic, které jsou zdraví škodlivé, ve vodní nádrži.

¹³ Překmit znamená nečekané a neúmyslné překročení mezí, bariéry, za níž se činnost nebo změna neměly dostat.

Obr. č. 6: Překročení meze únosnosti (překmit)

Zdroj: vlastní

Narušení rovnováhy (sladěnosti) určitého systému se projeví signály o vznikajících rizicích (stádium symptomů). Do konfliktu se začnou dostávat zájmy jednotlivých stran a potřebná rozhodnutí jsou přijímána pod tlakem času. Další zhoršování situace vede k překročení meze únosnosti a systém se stává nestabilním. Nastává stádium akutní krize, kdy je jeho existence ohrožena. Nejpozději v této fázi musí být nalezena příčina kolapsu a krizové řízení musí dovést vývoj systému do bodu zvratu. Postupně se krize dostává pod kontrolu a systém se vrátí pod mez únosnosti – do stádia chronického. V tomto stádiu může systém setrvat poměrně dlouho, protože jeho stav je labilní a může dojít k návratu kolapsu. Úplné vyřešení překmitu nastane, až se systém dostane opět pod mez sladění.

* * * * *

Závislost cestovního ruchu na přírodním prostředí motivuje destinace k ochraně přírody. Udržitelný rozvoj cestovního ruchu se tak stává faktorem, který významně napomáhá řešení regionálních disparit.

Příloha

10. výročí VŠH

Existence Vysoké školy hotelové v Praze je spjata se založením První soukromé hotelové školy, která zahájila činnost již 1. 9. 1991. Výrazným mezníkem na cestě k vysoké škole bylo v roce 1995 zřízení vyšší odborné školy.

Ve spolupráci s Vysokou školou hotelovou v Haagu (člen „The Leading Hotel School of the World“) byl připraven bakalářský studijní obor „Hotelnictví“. Po úspěšném akreditačním řízení a udělení státního souhlasu byla VŠH založena k 1. 9. 1999 jako společnost s ručením omezeným. Zájmem VŠH je pěstovat a rozvíjet takové obory studia, které jsou propojeny logickou osou:

- služby cestovního ruchu a jejich komplementy (dopravní segment, komunikační a ekonomické služby),
- hotelové a gastronomické služby.

V současné době má VŠH akreditovány dva studijní programy a osm studijních oborů:

<i>Studium</i>	<i>Gastronomie, hotelnictví, turismus</i>	<i>Ekonomika a management</i>
Bakalářské (Bc.)	Hotelnictví Management destinace cestovního ruchu Management volného času	Marketingové komunikace ve službách Management dopravních služeb
Magisterské (Ing.)	Management hotelnictví a lázeňství	Marketingové komunikace Management prosperity, rizik, auditu a krize

Dále zabezpečuje VŠH výuku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro oblast odborných předmětů v oboru Gastronomie, hotelnictví, turismus. Ve spolupráci s Pražskou mezinárodní manažerskou školou zajišťuje VŠH studium vedoucí k titulu MBA se specializací na hotelnictví, gastronomii a cestovní ruch.

Na VŠH studuje v současné době více než 2.300 studentů a jejich výuku zabezpečuje sedm kateder – hotelnictví, cestovního ruchu, marketingu a mediálních komunikací, krizového managementu a práva, ekonomie a ekonomiky, managementu a jazyků.

Bližší informace o VŠH jsou k dispozici na internetových stránkách www.vsh.cz.

Výzkumné centrum VŠH

V březnu 2005 bylo na Vysoké škole hotelové v Praze v souladu s Dlouhodobým záměrem vzdělávací, vědecké, výzkumné a další tvůrčí činnosti VŠH zřízeno Výzkumné centrum VŠH. Cílem tohoto centra je napomáhat k obnovení systematické výzkumné činnosti v cestovním ruchu a v hotelnictví v České republice a její kvalifikované a operativní napojení na současné potřeby praxe. Od doby vzniku až do 31. 8. 2008 byl vedoucím Výzkumného centra VŠH Ing. Antonín Franke, CSc., dlouholetý člen Mezinárodního sdružení vědeckých expertů cestovního ruchu (AIEST) se sídlem v Bernu ve Švýcarsku, který se nyní plně věnuje jako odpovědný řešitel zpracování výzkumných projektů pro MMR ČR získaných VŠH ve veřejných soutěžích. Ředitelem Výzkumného centra VŠH se stal od 1. 9. 2008 Ing. Karel Nejdrl, CSc.

Vysoká škola hotelová v Praze úzce spolupracuje v oblasti výzkumu a vývoje s Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky a s Českou centrálou cestovního ruchu – CzechTourism. Servisních služeb tohoto centra mohou využívat vedle ústředních orgánů státní správy rovněž orgány veřejné správy na krajské, regionální, oblastní a místní úrovni, podnikatelská sféra a organizace podílející se na službách v cestovním ruchu, hotelnictví a gastronomii. Výzkumné centrum VŠH má k dispozici jak vysoce kvalifikované specialisty přednášející na VŠH, tak význačné externí spolupracovníky v oboru cestovního ruchu a hotelnictví včetně lektorů z partnerských vysokých škol. V návaznosti na studijní program využívá VŠH i studentů vyšších ročníků při získávání podkladů např. formou bakalářských a diplomových prací, formou anket či přímých rozhovorů.

Výzkumné projekty MMR ČR řešené VŠH financované ze státního rozpočtu z kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj České republiky jsou tyto:

1. 7. 2005 – 30. 11. 2006	Návrh systematického výzkumu cestovního ruchu v České republice se zvláštním zřetelem na kraje WA-037-05-Z06 Odpovědný řešitel: Ing. Antonín Franke, CSc. Výzkumný program WA – Výzkum a vývoj pro potřeby státní správy MMR 2004 – 2006
1. 4. 2007 – 30. 6. 2011	Výzkum domácího a příjezdového zahraničního cestovního ruchu ve vztahu k zmírnění společensko-ekonomických disparit WD-37-07-2 Odpovědný řešitel: Ing. Antonín Franke, CSc. Výzkumný program WD – Výzkum pro řešení regionálních disparit MMR (veřejná soutěž č. 1)

Projekt WA-037-05-Z06 byl v roce 2007 ukončen a úspěšně obhájen. Poznatky z něho vyplývající byly využity MMR ČR při tvorbě Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013 předložené a schválené vládou České republiky.

Projekt WD-37-07-2 získala VŠH v roce 2007 ve veřejné soutěži vyhlášené v rámci programu MMR ČR „Výzkum pro řešení regionálních disparit“. Řešitelský tým Výzkumného centra VŠH složený z expertů Vysoké školy hotelové v Praze, Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Fakulty informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové, Ekonomické fakulty Univerzity Mateje Bela v Banské Bystrici a České centrály cestovního ruchu – CzechTourism neprodleně zahájil práce na zpracování projektu. Ukončení výzkumného projektu je plánováno k 30. 6. 2011.

Od roku 2005 vydává Vysoká škola hotelová v Praze rovněž recenzovaný časopis pro vědu a informace Czech Hospitality and Tourism Papers – Hotelnictví, lázeňství, turismus, jehož šéfredaktorkou je od počátku prof. Ing. Lenka Pražská, CSc. Časopis vychází 2x ročně a uveřejňuje statě a analytické studie českých i zahraničních autorů zaměřené na rozvíjení teorie a praxe v oboru hotelnictví, lázeňství, gastronomie a cestovního ruchu. V červnu 2008 byl časopis vládní Radou pro výzkum a vývoj zařazen na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Bližší informace o činnosti Výzkumného centra VŠH najdete na www.vsh.cz/vyzkum.

Bližší informace o recenzovaném časopise VŠH pro vědu a informace najdete na www.vsh.cz/chtp.

Založení Katedry cestovního ruchu VŠH

Ze zpracovaného projektu Odboru cestovního ruchu Ministerstva pro místní rozvoj České republiky „Zkvalitnění profesní přípravy a vzdělávání v cestovním ruchu“ vyplývá, že v České republice působilo v roce 2008 osm veřejných a sedm soukromých vysokých škol zabývajících se výukou cestovního ruchu.

Jednou ze tří prvních soukromých vysokých škol, které začaly působit v České republice, byla i Vysoká škola hotelová v Praze, jež má akreditován studijní program 6501 Gastronomie, hotelnictví, turismus.

VŠH měla v letech 1999 – 2005 pět kateder, v letech 2005 – 2008 šest kateder a od akademického roku 2008/2009 působí na VŠH sedm kateder. K 1. 9. 2008 byla nově zřízena Katedra cestovního ruchu VŠH, která se vyčlenila z Katedry hotelnictví VŠH.

Katedra cestovního ruchu VŠH má v současné době pět interních a deset externích členů. Vedoucím katedry cestovního ruchu je Ing. Pavel Attl, Ph.D. Členové katedry zajišťují výuku 16 odborných předmětů na bakalářském stupni a 4 odborných předmětů na magisterském stupni studia, které profilují odborné zaměření absolventů školy.

Významnou složkou práce katedry vedle výuky je i vědecko-výzkumná činnost v rámci zpracování projektu MMR ČR WD-37-07-2 Výzkum domácího a příjezdového zahraničního cestovního ruchu ve vztahu k zmírnění společensko-ekonomických disparit a účast na mezinárodních projektech organizace ATLAS (The Association for Tourism and Leisure Education). Externí člen katedry cestovního ruchu Ing. Antonín Franke, CSc. je již od roku 1964 členem Mezinárodního sdružení vědeckých expertů cestovního ruchu (AIEST) se sídlem v Bernu ve Švýcarsku. Česká republika má v tomto sdružení v současné době pouze dva zástupce.

Členové katedry cestovního ruchu spolupracují s celou řadou odborníků z oblasti cestovního ruchu, publikují v odborných časopisech a publikacích, zpracovávají vlastní skripta a účastní se významných konferencí týkajících se cestovního ruchu.

Použitá literatura

FRANKE, A. a kol.: Návrh systematického výzkumu cestovního ruchu v České republice se zvláštním zřetelem na kraje. In: Czech Hospitality and Tourism Papers (zvl. č. 1), VŠH, Praha 2007, 144 str., ISSN 1801-1535

FRANKE, A. a kol.: Výzkum domácího a příjezdového zahraničního cestovního ruchu ve vztahu k zmírnění společensko-ekonomických disparit. In: Czech Hospitality and Tourism Papers (zvl. č. 2 – 169 str., zvl. č. 3 – 162 str.), VŠH, Praha 2008, ISSN 1801-1535

PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J.: Cestovní ruch – výkladový slovník, MMR ČR, Praha 2002, 448 str.

KOLEKTIV KONSORCIA SPROR Plus: Cestovní ruch a udržitelný rozvoj. MMR ČR, Praha 2007, 142 str.

KONCEPCE STÁTNÍ POLITIKY CESTOVNÍHO RUCHU ČESKÉ REPUBLIKY NA OBDOBÍ 2007 – 2013. MMR ČR, Praha 2007, 138 str.

STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR. MMR ČR, Praha 2006, 163 str., ISBN 80-239-7497-1